

Naděje pro NATO?

3

(Ne)ohrožená biodiverzita

9

UNESCO lately

14

Bez ideového jádra vypadá všechno jako špinavý kompromis

Vladimír Špidla strávil posledních šest let v pozici evropského komisaře pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti, avšak na domácí politickou scénu v žádném případě nezanevřel. Na prvním workshopu jsme si popovídali o koalicích ve velkých městech, zániku velkých stran i budoucnosti sociální demokracie u nás.

Do února 2010 jste byl devropským komisařem. Všiml jste si po návratu nějaké proměny na české politické scéně?

Žádného úplně nového trendu jsem si nevšiml, jen jsem musel konstatovat, že ona neochota spolupracovat, kterou poprvé formuloval Vlastimil Tlustý v pojmu nulová to-

lerance, přinesla své jedovaté plody. Naše společnost postupně ztratila schopnost sledovat obecnější cíl a mít nějakou představu o budoucnosti.

Jak potom vnímáte vznik velkých koalic ve městech? Ten je v určitém smyslu příkladem velmi úzké spolupráce.

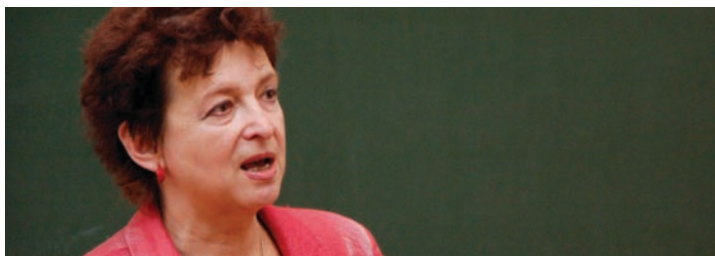

To ale není pravda. Každé město je odlišným subjektem a politická dynamika v těchto jednotlivých subjektech je různá. Myslím, že v hlavním městě by velká koalice určitě nebyla dobrá, protože Praha je státem ve státě a zároveň i ur-

čitým symbolem. Totéž platí třeba pro České Budějovice. Ale jinak si myslím, že hlavní roli hrají místní podmínky a že není možné vyvozovat z těchto případů nějaký jasný politický trend.

» pokračování na str. 6

Je mi jedno, co se o mně píše

Vladimíra Dvořáková se do širšího povědomí dostala svými vyjádřeními ke kauze plzeňských práv.

Především je však přední českou politoložkou vyučující na VŠE. Jak podle ní připravují mladé lidi na další studium střední školy? A jak se dívá na budoucnost liberálních demokracií?

Poslední dobou jste mediálně poměrně výrazná osoba. Sledujete, co se o vás v médiích píše?

Nemám na to čas, takže spíše nesleduji.

Takže váš mediální obraz pro vás není zpětnou vazbou k tomu, co říkáte či publikujete?

Není, jelikož to nedělám kvůli tomu, abych měla mediální obraz. Jednám jako odborník, který ve své

podstatě věci říká bez ohledu na to, jestli média budou nadšená nebo zklamaná, jestli ze mě budou vytvářet nějakou zvláštní celebritu nebo zda to vůbec nezaznamenají. Jsem učitel a v tomto smyslu mám pocit, že člověk by měl popularizovat výsledky vědeckých výzkumů či pomoci při interpretaci politiky z odborného hlediska. Ale co o mně kdo píše nebo nepíše, to mi je naprosto jedno.

Mám dojem, že od politologů se očekává jistá akademická nezávislost a nezaujatost. Myslíte, že tomuto požadavku čeští politologové dostojí?

Myslím, že většinou ano. Je otázkou, jak vnímáme nezaujatost a nezávislost. Politologové mají samozřejmě také své vidění světa a věda je vždycky velmi pluralitní – ve vědě máte nejrůznější názory.

» pokračování na str. 7

Zakariův post-americký svět

Obraty jako „rychlý hospodářský růst Číny“ či „vzestup významu Indie na mezinárodní scéně“ slyšíme velmi často. Co si pod nimi ale představíte? A jak tyto jevy ovlivní postavení Spojených států ve světě? Odpovědi na tyto otázky nabízí světově proslulý komentátor Fareed Zakaria ve své knize *Postamerický svět*, která byla nedávno přeložena do češtiny.

» pokračování na str. 5

editorial

Sue Nguyen

zástupkyně hlavního koordinátora

Milé delegátky a delegáti,

vzali byste mě k sobě do delegace? Na minulém workshopu, kdy jste se poprvé sešli v kompletním počtu v našem hlavním městě, jsem si při pohledu na zaplněnou aulu víc než kdy jindy říkala, že bych si také ráda na klopou sáčka připnula vlaječku, do ruky vzala Chronicle a nenápadně zaplula do vašich řad. Není to však tím, že by mi snad tři roky „delegátění“ nestačily, nýbrž tím, že jsme v rámci sekretariátu několik měsíců připravovali podobu nového ročníku Summitu a že jsme onoho 6. listopadu už jen se zatajeným dechem napjatě sledovali, jak se před našimi zraky všechny ty plány a nápady vzešlé z dlouhých diskuzí zhmotňují a nabírají zřetelných kontur.

Jistě, snažili jsme se při vymýšlení programu předem odhadnout, zdali se vám ta či ona aktivita bude zamlouvat, s chutí ji absolvujete a v ideálním případě si z ní něco odnese, ale to byly vždy jen vzdušné zámky, o jejichž stěny jsme se nemohli s jistotou opřít. Tu a tam jsme nejisté zatékali očima a vytěšňovali přítomnost červíček pochybnosti, kteří by dokázali celou naši konstrukci zhatit.

Ale ejhle, zrada! Tedy, částečná zrada. Z vašich tváří a výrazů se dalo odvodit leccos – od ostýchavosti a pozvolného uvykání novému prostředí přes zvědavost a zapálenost pro věc po světácké obhlížení situace. Avšak z čeho najisto posoudit, jestli se vám na workshopu líbilo? Na dotazníky si ještě nějakou chvilku počkáme, ale o statistická čísla, propočty a tabulky přece nejde. Vezmete mě raději do své delegace?

Absolvovat Summit jako účastník, to by přece mohl být ten pravý recept! Škoda jen, že jsme si jakožto organizátoři sami narýsovali pravidla, podle nichž jsou Model OSN i Model NATO středoškolské. Nuže, pak mi tedy nezbyvá než doufat, že dnes dorazíte ve stejném hojném počtu jako v listopadu, což by znamenalo, že jsme vás posledně neodradili a přišli jste s námi opět strávit volnou sobotu. A třeba také neděli, kdy se vám nabízí zajímavý doprovodný program.

I když se tedy nejspíš součástí vaší delegace nestanu, těším se s vámi na viděnou – ať už na chodbách Vysoké školy ekonomické či Gymnázia Nad Alejí.

ČTĚTE

**Rozhovor:
Eduard Gombár**

Se známým českým arabistou o životě zasvěceném Blízkému východu. V čem vidí hlavní rozdíly mezi evropskou a arabskou kulturou?

Více na straně 4

**Cesta na vrchol:
Ahtisaari**

Pokračování seriálu o nejúspěšnějších diplomatech dvacátého století. Proč mezi ně patří právě Martti Ahtisaari?

Více na straně 10

Úhel pohledu

1. Souhlasíš s udělením Medaile Za zásluhy Jaromíru Jádrovi a Milanu Knížákovi?

2. Co si myslíš o úniku tajných dokumentů prostřednictvím organizace WikiLeaks? Mají občané právo je znát?

MARKÉTA HORÁZNÁ
HRC

1/ Toto ocenění má dostat někdo, kdo udělal něco záslužného pro naši zemi, nezáleží v jakém směru. Jaromír Jágr proslavil český hokej ve světě, ale za co dostal ocenění pan Knížák, mi není jasné. Nepovažuji ho za člověka s významným přínosem pro republiku.

2/ Je dobře, že se takto upozornilo na mučení vězňů a další nekalé praktiky, na druhou stranu považuji takovýto způsob zveřejňování informací za nezodpovědný a nebezpečný. Kdyby se mezi dokumenty objevil jeden strategicky podstatný, významně ohrozí bezpečnost států.

MICHAEL MIŇOVSKÝ
UNEP

1/ Toto je pravomoc prezidenta, jenž, jako suverénní aktér, rozhoduje, komu medaili udělí. V případě Jaromíra Jágra si myslím, že jeho zásluhy o prezentaci našeho státu si zaslouží ocenění tohoto formátu. Názory na pana Knížáka se neshodují, ale je to významná figura české umělecké scény, která v ní i díky časté medializaci hraje důležitou roli. Osobně mi přijde udělení medaile Jaromíru Jádrovi rozumnější než Milanu Knížákovi.

2/ Občané by měli mít právo přístupu k jistým dokumentům, které se považují za tajné. V tomto případě, kdy mohly hrozit ztráty na životech a velmi se zvýšilo nebezpečí, kterému dnes čelí spojenecké armády a jejich spolupracovníci, však nebyl únik ideální. Zajímalo by mě, kdy budou zveřejněny údaje o Hizballáhu nebo Íránských revolučních gardách.

TOMÁŠ KONEČNÝ
WTO

1/ Smyslem státních vyznamenání je ocenit nejruznější významné zásluhy o český stát a myslím si, že zrovna tyto dvě osobnosti, ačkoliv jsou trochu kontroverzní, se o náš stát zasloužily.

2/ Občané mají dozajista právo je znát, na druhou stranu tento způsob zveřejnění neschvaluji. Jedna klasická britská zásada říká, že otevřené vládnutí je protimluv. Buď můžete být otevření, nebo můžete vládnout.

PETR VYSTROPOV
SC

1/ Právem pana prezidenta je vyznamenat osobnosti, které se významným způsobem zasloužily o český stát. Obě osobnosti sem patří, jakkoli podle některých můžou být kontroverzní. Ocenění Jaromíra Jágra je zcela oprávněné. Na Milana Knížáka nemám jasný názor.

2/ V demokratické společnosti na to mají lidé právo. Je otázkou, nakolik tento únik ohrozí životy vojáků v Afghánistánu. V rámci otevřené občanské společnosti je nutné, aby takovéto organizace fungovaly a nebyly nijak omezovány státními zásahy.

Hosté druhého workshopu V čem spočívá nová strategická koncepce NATO?

FRANTIŠEK ŠULC

Hlavní poradce ministra obrany, bývalý redaktor Týdne, Lidových novin a televize Prima. Je odpovědný za koordinaci příprav Bílé knihy, dokumentu, který zakotvuje koncepční rámec Armády České republiky. Jako novinář se věnoval otázce bezpečnosti a jejího odrazu v mezinárodních vztazích.

JIŘÍ KYRIAN

Absolvent VŠE, Fakulty mezinárodních vztahů. Po absolvování Diplomatické akademie nastoupil roku 2002 na Ministerstvo zahraničních věcí ČR, kde nyní zastává pozici zástupce ředitele Odboru bezpečnostní politiky. Na starosti má mimo jiné agendu týkající se NATO.

JAN JIREŠ

Ředitel Centra transatlantických vztahů při VŠ CEVRO Institut, politolog vyučující na FF UK. Dříve působil v poradenské společnosti Candole Partners. Jeho odborný zájem je tvořen zejména mezinárodními vztahy po studené válce, teoriemi mezinárodních vztahů a bezpečnostními studii.

TOMÁŠ KARÁSEK

Současný ředitel Výzkumného centra AMO. V roce 2009 přednášel na Fudan University v Šanghaji a mezi lety 2009 a 2010 působil také jako stipendista na Columbia University v New Yorku. Zabývá se především rozličnými aspekty bezpečnostní politiky Evropské unie.

JAN HAVRÁNEK

Zahraničně-politický poradce ministra obrany Alexandra Vondry, absolvent bezpečnostních studií na Fletcher School of Law and Diplomacy a bývalý programový koordinátor Prague Security Studies Institute. Před několika lety byl členem sekretariátu Pražského studentského summitu a vedl Model OSN, poté i Model NATO.

Jedním z hostů dnešního workshopu je Jan Jireš, odborník na otázku Severoatlantické aliance. Právě o této organizaci v poslední době psaly snad všechny světové deníky, a to v souvislosti s aktualizováním významného aliančního dokumentu, který měl znovu definovat její smysl.

Od podzimu 2009 pracovalo NATO na přípravě své nové strategické koncepce, která měla nahradit dnes již zastaralou koncepci z roku 1999. Vedle Severoatlantické smlouvy je strategická koncepce základním dokumentem, který určuje ambice, úkoly, schopnosti a nástroje NATO. Cílem vytvářené koncepce bylo vymezit podobu Aliance pro nadcházejících přibližně deset let.

STRATEGICKÝ SMYSL EXISTENCE

Dokument je podstatný nejen s ohledem na budoucí vývoj samotné Aliance, ale lze očekávat, že se výrazně promítne i do bezpečnostní politiky jednotlivých členských zemí, Českou republiku nevyjímaje. Nová strategická koncepce se má totiž stát východiskem pro tvorbu české Bílé knihy o obraně, nové Bezpečnostní strategie ČR i nové Koncepce zahraniční politiky ČR.

Příprava strategické koncepce celkově trvala více než rok a vyvrcholila jejím přijetím na aliančním summitu v Lisabonu v listopadu 2010. První fáze přípravy skončila v květnu 2010, kdy skupina expertů pod vedením Madeleine Albrightové zveřejnila svou zprávu, obsahující doporučení pro generálního tajemníka. Ten na jejím základě připravil již konkrétní návrh koncepce, který byl prodiskutován na úrovni velvyslanců při NATO a ve výsledné formě byl přijat vládami členských států na lisabonském summitu.

VÝJIMEČNÁ PŘÍLEŽITOST

Když na podzim roku 2009 generální tajemník NATO Anders Fogh Rasmussen zahajoval práci na strategické koncepci, neváhal přípravu tohoto dokumentu prezentovat jako velkolepou příležitost pro vyřešení většiny problémů, se kterými se Aliance v poslední době potýká. Nová koncepce měla zažehnat obavy nových členských států, symbolicky zakončit transformaci NATO, potvrdit věrohodnost spojeneckých závazků, vyjasnit roli Aliance v globálním managementu bezpečnosti, sladit její ambice s jejími zdroji a schopnostmi a nastavit novou kvalitu vztahů mezi Aliancí a dalšími akteři mezinárodních vztahů.

Diskuze o nové strategické koncepci pokrývala širokou škálu problémů relevantních pro budoucnost NATO. Patří mezi ně například otázka identity Západu v 21. století, postavení NATO v současném mezinárodním prostředí, vztahy NATO k jiným mezinárodním organizacím, smysl kolektivní obrany a odstrašení, role NATO v oblasti kontroly zbrojení a odzbrojení, vymezení oblastí bezpečnosti, ve kterých se chce NATO angažovat, identifikace relevantních bezpečnostních hrozeb, vztahy s nečlenskými státy (především Ruskem) a schopnosti a nástroje, které má NATO rozvíjet.

*Jan Jireš
Centrum transatlantických
vztahů vysoké školy CEVRO
Institut*

Článek je úryvkem z úvodu sborníku, vydaného CEVRO Institutem, který vznikl v rámci projektu Nová strategická koncepce: zájmy a priority České republiky, financně podporovaným Ministerstvem zahraničních věcí ČR.

Diplomaté jsou jako armáda ve smokingu

Představoval jsem si, že diplomat je mnohem samostatnější. (Gombár)

Čím je přitažlivý arabský svět? A jak ve skutečnosti vypadá práce diplomata? To nám řekl jeden z hostů prvního workshopu, ředitel Ústavu Blízkého východu a Afriky Filozofické fakulty UK, profesor Eduard Gombár.

Do Sýrie jste se vypravil poprvé už v šestnácti letech, a to sám a na vlastní pěst. Odkud se ve vás vzal takový zájem o arabský svět?

Jako kluk jsem se nejdříve zajímal o Afriku. Začalo to známkami: na jedné bylo napsáno Ruanda-Urundi (*původně belgická kolonie se dvěma nástupnickými státy, Rwandou a Burundi, pozn. red.*) a nikdo nevěděl, kde to je. Já si to tenkrát našel na mapě a od té doby jsem se toho nezbavil. Když mi bylo tak třináct čtrnáct, začal jsem chytat na krátkých vlnách arabskou hudbu a slyšel jsem jazyk, kterému jsem vůbec nerozuměl. Řekl jsem si, že nepolevím, dokud se ho ne naučím. Začal jsem jako samouk a arabští studenti, kteří tehdy studovali v Brně, mi umožnili získat pozvání do Sýrie.

Jiná civilizace vás musela i v mnohém překvapit, zvláště v tomto věku. Jaká odlišnost vám utkvěla v paměti?

Zajímala mě hlavně arabská islámská kultura, takže všechno, co ke kultuře patří. To znamená jídlo, způsob chování a tak dále. Jako šestnáctiletému mladému muži se mi to všechno strašně líbilo.

Pohyboval jsem se tam ve všech možných kruzích – konzervativních, muslimských, moderních i v kruzích tamních důstojníků, a tak jsem získal inspiraci pro další studium. Všechno, s čím jsem se tam setkal, jsem chtěl poznat do hloubky. Sýrie je navíc velmi tolerantní: kromě muslimů je zde silná křesťanská komunita, mimo to i alawité či drúzové. Ze Sýrie jsem si učinil ta-

kový prototyp, představu arabského světa. Později jsem samozřejmě zjistil, že je mnohem různorodější.

Po studiu arabistiky, působení v akademickém prostředí a same-tové revoluci jste začal pracovat i v diplomatických službách. Kudy vedla vaše cesta na ministerstvo zahraničí?

Obecně platí, že by se měla skloubit profesionalita s praxí. Vzhledem k tomu, že mou hlavní specializací byly tehdy soudobé dějiny, snažil jsem se najít si cestu tak, abych mohl

působit v některé arabské zemi. Povedlo se mi to přes ministerstvo zahraničního obchodu. Nejprve jsem byl vyslán do Libye a následně převelen do Sýrie. I po zrušení ministerstva zahraničního obchodu a převedení agendy pod ministerstvo zahraničních věcí jsem u diplomacie částečně zůstal: jezdil jsem s vládními delegacemi jako poradce.

Vyplnily se vám při tomto působení představy, které jste měl o diplomacii?

Dá se říci, že ano. Jen se mi zdálo, že možnost iniciativy diplomatů je daleko omezenější, než jsem

„Nedá se mluvit obecně o arabské společnosti. Jiná je společnost v Egyptě, jiná v Sýrii, jiná v Iráku.“

si předtím myslel. Představoval jsem si, že diplomat je mnohem samostatnější, že může sám v daných situacích něco udělat. Diplomaté jsou ale disciplinováni, jsou trochu jako armáda ve smokingu: musí spíše plnit pokyny z centra. Jsou samozřejmě částečně iniciativní, připravují kontakty, ale zásadní rozhodnutí vycházejí z centra.

Postavíme-li do kontrastu českou společnost a společnost arabskou, kde vidíte základní rozdíly?

První věc je, že se nedá mluvit obecně o arabské společnosti. Jiná je společnost v Egyptě, jiná v Sýrii, jiná v Iráku. Je to, jako byste Syřanovi, který se právě vrátil z Evropy, řekl, aby specifikoval rozdíly mezi Araby a Evropany. Pokud jde však například o společnost syrskou a naši společnost, v leccems se podobají. Jsou to společnosti velmi sekulární: stejně jako naše není silně katolická ani protestantská, tak syrská není silně muslimská.

Rozdíl se syrskou společností je, že se v ní klade daleko větší důraz na rodinné vazby a tradice. U nás jsou daleko častějším elementem nukleární rodina, svobodné matky nebo lidé, kteří ani nejsou sezdáni. Silnějším kritériem je také kariéerní angažovanost ve smyslu vzdělanosti a podobně, v Sýrii se kariéerního růstu dosahuje spíše příbuzenskými kontakty.

Egyptská, libyjská nebo tuniská společnost jsou však zase v leccems odlišné. V jiných zemích než v Sýrii je například daleko silnější náboženská identifikace. Společnost v Saúdské Arábii je hluboce

„Můj zájem o Afriku začal sbíráním známek.“

konzervativní a je postavená na bázi přísně interpretovaného islámu. To je již velký rozdíl ve srovnání s naší relativně liberální sekulární společností.

Co jste si z vašeho arabského působení vzal pro sebe? Existuje například nějaký charakterový rys, který byste rád přenesl i do naší společnosti?

Zcela určitě. Třeba pohostinnost a kultura jídla. Když jsme někým přišli na návštěvu, jako první nám nalili voňavku do rukou, abychom se mohli osvěžit. Poté nám nabídli melouny, hroznové víno, kávu a čaj. Nejdříve se o vás postarají, zeptají se, jak se vám daří, a až poté začnete mluvit třeba o obchodních záležitostech. Odesl jsem si tedy zejména tyto svým způsobem diplomatické formy jednání, které oni běžně používají. Lidí si více váží a věnují jim velkou pozornost.

Lukáš Zícha

Doporučujeme

Jaký bude Zakariův postamerický svět?

Jaký je svět, ve kterém chceme žít? (Fareed Zakaria hostem Fóra 2000)

Žijeme v době přehlcené informacemi. Víme přesně, kolik lidí se přišlo podívat na EXPO v Šanghaji či jak rychle roste čínská ekonomika. Umět se však v záplavě kusých informací zorientovat, vypořádat v nich obecné zákonitosti a srozumitelně je vysvětlit je velmi nesnadný úkol. Fareedu Zakariovi se to v jeho nejnovější knize *Postamerický svět* podařilo.

» pokračování ze str. 1

Hned v úvodu autor zdůrazňuje, že řeč nebude o úpadku Ameriky, ale o vzestupu všech ostatních. Termín „the rise of the rest“ je klíčový – Zakaria jím označuje fenomén, který považuje za třetí „velký přesun moci“ v lidských dějinách. Prvním takovým přesunem je podle něj vzestup Západu, který byl spojen s dobýváním zámořských území a byl výrazně posílen průmyslovou revolucí. Druhým je nástup Spojených států na konci 19. století a třetím již zmíněný „vzestup ostatních“. Oněmi ostatními však nejsou miněny jen notoricky známé mocnosti s rychlým hospodářským růstem jako Čína, Indie nebo Brazílie, ale většina zemí světa, stejně jako množství nestátních aktérů. Budoucnost, jejíž podobu se Zaka-

ria v *Postamerickém světě* pokouší načrtnout, má být výsledkem působení mnoha různých sil a Spojené státy v tomto novém světě nebudou hrát roli hegemonu.

ANTIAMERICKÝ SVĚT?

Nebude to ale ani svět antiamerický. Modernizace, která nyní tak překotně probíhá na mnoha místech světa, v sobě totiž nese prvky západních hodnot. A to v rovině ekonomické (důraz na volný obchod), politické (liberalizace a demokratizace), kulturní (od nákupních center po hudbu a film) nebo např. jazykové (postupné přijímání angličtiny jako globálního jazyka). Předvídat vývoj vztahů mezi vládami jednotlivých států je krajně obtížné; zdá se však být nepochybné, že vazby mezi jednotlivými společnostmi – tedy lidmi,

kteří v těchto státech žijí – budou čím dál intenzivnější. Uvedme například indickou či čínskou komunitu v USA: obě se dokázaly velmi dobře integrovat, zároveň si ale zachovávají silné pouto se svou „mateřskou“ zemí.

Modernizace však neznamená ani to, že všichni budou Spojené státy pouze napodobovat. Nebývalý hospodářský růst, který zažíváme, vede podle autora k růstu národní hrdosti, a tedy posilování lokálních identit. Svět tak v budoucnosti bude čím dál propojenější, ale zároveň stále více rozdrobený; a rozhodně bude komplexnější a složitější než ten dnešní. Je snazší pojmenovat to, čím nebude (unipolárním světem s USA v roli hegemonu), než to, čím bude. Proto Zakaria vytvořil termín „postamerický svět“.

SVĚT, V NĚMŽ ŽIJEME

Na letošním Foru 2000 v Praze hovořil Fareed Zakaria o tom, že „svět, ve kterém chceme žít“ (zároveň ústřední téma konference), se nápadně podobá světu, v němž právě žijeme; a to kvůli čtyřem unikátním okolnostem.

1. Mír panující mezi světovými mocnostmi.

2. Globální tržní ekonomika, jež umožnila vytvořit velmi početnou střední třídu – jev, který nemá v dějinách obdoby. Za posledních dvacet pět let se v Číně a Indii vymanilo z chudoby 450 milionů lidí – víc než na celém světě v předcházejících sto padesáti letech. Mimofádně důležitou podmínkou pro existenci střední třídy je přítom nízká inflace.

3. Technologické revoluce, které zásadně proměnily formát komunikace z „jeden k mnohým“ na „mnozí k mnohým“.

4. Angloamerický konsensus – široký pojem, který označuje systém hodnot zahrnující svobodu jednotlivce, volný obchod, liberální demokracii, rovnoprávnost žen a podobně.

V otázce modernizujících se zemí jako je Čína je Zakaria optimistický. Při konferenci poukázal na skutečnost, že každá země, jejíž vydělaný příjem (tedy příjem, do kterého není zahrnutý například

příjem z ropy) překročí 6 500 dolarů na hlavu, se zpravidla demokratizuje.

Jeho největší obava se naopak týká zavedených demokracií. Slavný politolog mluvil o „tyranii přítomnosti nad budoucností“, která se projevuje například politickou neprůchodností penzijních reforem, zanedbáváním životního prostředí apod. Asi

nejvážnější hrozbou, o níž hovořil, je „uzavření západních myslí“, které se projevuje různými způsoby: od strachu z přistěhovalců až po příliš velkou ochotu zpronevřit se liberálním principům ve jménu většiny (zde uvedl jako příklad kontroverzi kolem plánované mešity na Ground Zero). Největší nebezpečí západním hodnotám tedy možná paradoxně hrozí v místě jejich vzniku.

BUDOUCNOST UKÁŽE

Na závěr je potřeba zdůraznit, že ne každý se Zakariiovými názory souhlasí. Často mu bývá vytýkáno přílišný optimismus – mnozí tvrdí, že Čína nepodléhá dosavadním vysledovaným zákonitostem a hospodářský růst u ní nepovede k posílení občanských svobod. Jiní se obávají, že vzestup nových mocností nebude probíhat hladce a že budeme svědky tvrdého boje o globální dominanci. Ať už je vaše vize budoucnosti jakákoliv, Fareed Zakaria je člověk, s jehož názory stojí za to se seznámit.

Michal Pečeňa
odborný poradce SC

FAREED ZAKARIA

Narodil se v roce 1964 v Bombaji a studoval na univerzitě v Yale a na Harvardu. Je autorem mezinárodního bestselleru *Budoucnost svobody* a bezpočtu článků a komentářů. Donedávna byl jeho zaměstnavatelem týdeník Newsweek, nyní pracuje pro časopis TIME a má svůj pravidelný pořad na CNN. V českém překladu letos vyšla jeho nejnovější kniha *Postamerický svět*.

S Vladimírem Špidlou o budoucnosti sociálních demokratů

Musíme se soustředit na schopnost vytvořit široké aliance. (Špidla)

» pokračování ze str. 1

Co se lokálních podmínek týče, jedním z obranných argumentů je tvrzení, že na komunální úrovni jsou politické rozdíly velmi malé. Souhlasíte s ním?

Je pravda, že na úrovni lokalit nabývají na významu technické otázky. Na druhou stranu i ty politické a ideové dále hrají svou roli. Je jasné, že pro sociální demokracii budou prioritou školky a sociální instituce, takový ten společenský software, zatímco ostrý pravicový koncept na komunální úrovni zahrnuje představu Žlutkova či Bubáčkova s.r.o., tedy obce jako podnikatelského subjektu. Faktem ale je, že podstatná část agendy má spíše technický charakter.

Po parlamentních volbách u nás proběhla živá diskuze o dramatickém poklesu oblíbenosti starých stran ve prospěch nových. Myslíte, že je to stále aktuální?

Je zřejmé, že to není pravda. Tři měsíce po parlamentních volbách se ukázalo, že se lidé vrací zpět. Řekl bych, že v našich dějinách existuje jistá forma chiliasmu, což znamená, že pořád doufáme, že se nebesa otevřou a sestoupí spasiťel. Pokaždé si to promítneme do nového subjektu. Ale jakmile se ukáže, že i tam jsou jen lidé z masa a kostí, okamžitě ztrácí svou váhu. Politické strany, které se vyvinuly tradičně a organicky, jsou součástí politické kultury. V rámci tohoto vývoje lze sledovat momenty, kdy to „bouchne“ a vzniknou úspěšná nová hnutí; nikdy se však nestanou hlavním proudem.

Když se podíváte konkrétně na ČSSD, myslíte si, že je nějaká stránka, na které musí zapracovat?

Sociální demokracie se musí stát jádrem širokého emancipačního pokrokového hnutí a musí mít schopnost kolem sebe shromáždit zelené, křesťany i liberály. Možná dokážeme vyhrávat volby do aleluja, ale jen zřídka dokážeme zvítězit. Víťezství je moment, kdy sice nemáte největší moc, ale zato máte největší vliv, který vám umožní realizovat vaši obecnější politickou koncepci. A to nejde bez spojenců. Musíme

jsou velmi extrémní a pravicoví. Jsou to konzervativci a našim protivníkem je právě konzervatismus ať už levicový, nebo pravicový. Musíme počkat, až se z komunistů stane opravdu levicová strana.

Mluvíte o lidových i zelených jako o potenciálních spojencích. Myslíte si, že je voliči povolají v dalších parlamentních volbách zpět?

To se strašně těžko odhaduje. Vychází teď hodně publikací, které se zabývají hodnotovou orientací a které ukazují, jak je naše společ-

vztah muž-žena je velmi konzervativní. Zaznamenal jsem tu mimořádně silný sklon k ekologickému myšlení, vedle Německa asi nejsilnější v Evropě. Strana zelených ale podle mě nemusí mít schopnost dalšího návratu, což signalizuje, že všechny úplně nové fenomény se potřebují zakotvit. Věci veřejné zase udělaly katastrofální chybu v tom, že šly do vlády. Zásadní rozdíl mezi opozicí a vládou spočívá v tom, že opozice si může vybrat svá témata – vláda ne. Například němečtí Zelení byli patnáct nebo dvacet let v opozici. Zde si totiž máte šanci stabilizovat svůj obraz a vytvořit nějakou vnitřní ideu. Ve vládě sice děláte kompromisy, ale porovnáváte je přitom se svým ideovým jádrem. V takovém případě dokážete říct, že nejde o žádný špinavý kompromis, že jste se nezpronevěřili. Pokud ideové jádro nemáte, tak jako špinavý kompromis vypadá všechno.

Lucie Ottingerová

„V našich dějinách existuje jistá forma chiliasmu, což znamená, že pořád doufáme, že se nebesa otevřou a sestoupí spasiťel.“

tedy opustit myšlenku zářivého vítězství a soustředit se na schopnost vytvořit široké aliance.

Koho tedy vnímáte jako své potenciální spojence?

Přirození spojenci nejsou v současné době formování do politických stran. Ti jsou v občanské společnosti. Podle mě je to určitě zelená linie, i když tím neříkám, že nutně Strana zelených – to je příběh ztracených příležitostí. Křesťané mohou být potenciálními spojenci stejně jako levicoví liberálové. Vnímám jako velkou chybu sociální demokracie, že se proti levicovým liberálům a liberalismu obecně vymezovala. S komunisty je to těžké. Vydávají se za levici, ale ve skutečnosti

nost mozaikovitá. Má v sobě silnou afinitu k liberálním hodnotám, zatímco v jiných oblastech jako

Jakým směrem se vydat? (ze sjezdu ČSSD)

Mladí lidé mají smysl pro fair play

» pokračování ze strany 1

I politologové se mohou lišit v interpretacích, mohou jinak formulovat hypotézy, zdůrazňovat jiné aspekty politického vývoje. Ale vždycky musí pracovat s odbornými nástroji a nesmí si to plést s ideologií.

Vnímáte jistý konflikt, který lze cítit mezi akademicky zaměřenými politology a těmi, kteří se nejčastěji vyskytují v médiích?

Nevidím v tom velký rozpor. Ale samozřejmě, asi každý z politologů, který vystupoval v médiích, si někdy potom řekl, „tak, teď jsem měl argumentovat trochu jinak, ne-

„Na plzeňských právech existovalo cosi, co bylo nebezpečné pro stát.“

napadlo mě vzít v úvahu tuto věc“. Jinou otázkou už ale je, pokud politolog pro někoho pracuje. Je správné, že politici chtějí politology za své poradce. Ale v okamžiku, kdy takový člověk vystupuje v médiích, měl by tuto skutečnost sdělit veřejnosti.

Jak podle vašeho názoru připravují střední školy studenty na vysokoškolské studium?

Samozřejmě vždy existuje tvrzení, že „oni“ jsou horší, než jsme bývali „my“, a s dalšími generacemi se to stupňuje. Osobně takový pocit úplně nemám. Na naší fakultě přicházím do styku se studenty, kteří jsou spíše špičkoví – už jenom to, že se dostanou přes přijímačky, znamená, že něco musí umět. Možná studenty stále málo vedeme k samostatnosti, možná přetrvává představa určitého biflování a méně se učí schopnosti propojovat věci. Biflování má za následek, že si studenti málokdy uvědomují, co je a co není podstatné: někdy znají

detaily, ale nejsou schopni pochopit základní linii.

Na mladých lidech jsem vždy oceňovala, že mají obrovský smysl pro fair play; tedy pokud je škola nebo prostředí nezkazí. Pamatuji, že když jsme na střední či základní škole měli dojem, že někdo někomu ukřivdil, hrozně těžce jsme to prožívali. Smysl pro pravidla, fair play a jistou dosažitelnou spravedlnost je směr, kterým by se z hlediska společenských věd měli mladí lidé vychovávat.

Co podle vás především schází českému vysokému školství?

Základním problémem je obrovské podfinancování. To znamená – peníze do vědy, peníze do školství. Jakmile tu bude tento základ, další věci se na to nastaví a můžeme hovořit o jakýchsi reformách. Ale reforma není na místě ve chvíli, kdy zejména mladší generace lidí na vysokých školách sotva přežívá.

Obrovským problémem je zachování kvality VŠ. V naší společnosti se stále hledí spíše na to, zda má člověk jakýsi titul, a méně na to, co skutečně umí. Jakmile podnikatelé začnou klást základní otázku „co umíte“, mnoho škol opustí studenti, kteří tam chodí jen proto, aby lehce získali titul. Kvalita vysokého školství je dána podmínkami, ve kterých se můžete realizovat. A ty naše jsou nesrovnatelné s tím, s čím se setkáváme jinde.

Nemůžu se nezeptat na váš názor na současný vývoj na plzeňské právnické fakultě. Jako předsedkyně Akreditační komise jste tomu případu určitě věnovala spoustu času a energie, nevnímáte to dnes trochu jako zbytečnou snahu?

Jako zbytečnou snahu to rozhodně nevnímám, protože tam existovalo cosi, co považuji za nebezpečné přímo pro stát. Nešlo o to, že by papalášové sem tam obdrželi jakýsi diplom; jejich systém byl

Studenty stále málo vedeme k samostatnosti. (Dvořáková)

skutečně velmi propracovaný. Myslím, že díky očistě, která proběhla, už něco podobného není možné – a to je pro mě podstatné.

Co se týče odebrání titulů, nebyla to iniciativa Akreditační ko-

se podaří ji konsolidovat a kde naopak dojde k návratu zpět. Vždy po každé vlně existuje určitý návrat zpět a může to být i návrat velmi regionální. Latinská Amerika začíná od druhé světové války ně-

„V naší společnosti se stále hledí spíše na to, zda má člověk jakýsi titul, než na to, co skutečně umí.“

mise, nýbrž tehdejší ministryně školství. A od počátku se vědělo, že je to právně velmi problematické. Minulé vedení právnické fakulty se to skutečně pokoušelo udělat. Jestli se o to pokoušel i pan rektor, o tom silně pochybuji – spíš hledal důvody, proč to nedělat.

Jste specialistkou na přechod autoritářských či totalitárních režimů k demokracii. Kolik států podle vás tento přechod prodělá řekněme v následujících dvou dekadách?

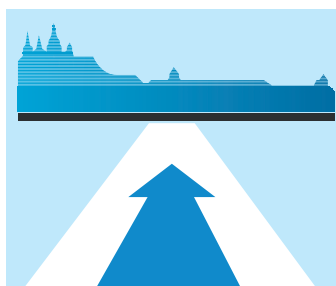
Spíše je třeba se ptát, kolika režimům, které přešly k demokracii,

kolik vln přechodu k demokracii a návratu k autoritářským systémům. Uvidíme, jak to bude se střední a východní Evropou. Ještě není u všech zemí zřejmé, kam směřují; u některých už to bohužel jasné je, jiné jsou na rozcestí. Někde je vývoj pomalejší, jinde nelze vůbec očekávat přechod k liberální demokracii v nadcházejícím století. To ale neznamená, že by v těchto zemích nemohlo docházet k určitým procesům, které by mohly vyznívat pozitivně.

Tomáš Jungwirth

Kdy přijet na další workshop?

3. workshop – 18. prosince
4. workshop – 22. ledna
5. workshop – 19. února

O čem jednáme

TRIPS aneb Ochrana myšlenek

Jak již z názvu Světové obchodní organizace vyplývá, předmětem její existence je právě mezinárodní obchod a jeho liberalizace. Výměna zboží mezi jednotlivými státy byla odnepaměti klíčová pro rozvoj společnosti do dnešní podoby. Avšak s tímto rozvojem stále více získává na důležitosti duševní vlastnictví a otázky s ním spojené.

commarts.wisc.edu

Pojem duše se z hlediska filozofického či náboženského často definuje jako jedinečná osobní identita. Snad právě v této souvislosti vzniklo označení duševní vlastnictví, kterým je myšlen majetek nehmotné povahy, jenž je výsledkem procesu lidského myšlení. Lze mezi něj zařadit souhrny jedinečných myšlenek, námětů či návodů, které jsou využitelné a přínosné pro jedince a společnost. V běhu času však lidé cítili přirozenou potřebu tyto výtvořky své mysli nějakým způsobem chránit proti dalšímu využití jinými osobami.

VYHNOUT SE KONFLIKTŮM

Historie ochrany duševního vlastnictví sahá až do 80. let 19. století. Pařížská konference (1883) tehdy položila základy mezinárodní ochrany průmyslového vlastnictví, mezi něž spadají

různá technická řešení (patenty, užité vzory), průmyslové vzory, obchodní tajemství, know-how a tak dále. O tři roky později byly na konferenci v Bernu vytvořeny základy autorského práva, což je odvětví práva, které upravuje nároky tvůrců „autorských děl“, tzn. spisovatelů, hudebníků, filmařů, programátorů a podobně.

Postupem času vznikalo množství smluv, úmluv a konvencí,

něprávních dokumentů, jež jsou spravované Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO).

CENA MYŠLENEK

S počátky globalizace, s rozvojem informačních technologií a následným zrychlováním pohybu informací se však začaly čím dál více projevovat obchodní aspekty těchto práv. Pravidla duševního vlastnictví se lišila napříč celým světem a tato nesourodost měla za následek velké napětí v mezinárodních ekonomických vztazích. Proto bylo nutné dosáhnout shody, vytvořit ucelený systém pravidel a poskytnout možnosti efektivnějšího řešení případných obchodních sporů mezi státy.

Touto shodou se stala právě dohoda TRIPS (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights), která byla vyjednána během tzv. Urugayského kola (které odstartovalo v roce 1986) a v roce 1994 se stala jedním z hlavních pilířů nově vznikající Světové obchodní organizace.

ČEHO JE MOC...

V dohodě je psáno, že ochrana a vymáhání práv duševního vlastnictví má přispět k technické inovaci, jejímu šíření a má být nápomocna sociálnímu a ekonomickému rozvoji. Přílišná míra ochrany (obdobně je tomu například u výše daně z příjmu) však již přestává mít pozitivní dopady a její efekt je spíše opačný. Proto

podporuje nové nápady, a přístupem benevolentnějším, jenž na straně druhé způsobuje větší konkurenci mezi podnikatelskými subjekty a tím i nižší ceny pro koncové spotřebitele.

Tohoto kompromisu je dosaženo tím, že Dohoda stanovuje minimální standardy ochrany práv duševního vlastnictví, určuje způ-

barovenoviny.cz

sob řešení případných obchodních sporů a specifikuje vynucovací mechanismy: takové, aby sankce za porušení zákona byly tak tvrdé, že zamezí dalším přestupkům. Obtížím v tomto ohledu však čelí rozvojové země, které dosud nemají vytvořený dostatečný právní rámec a jsou dnes spíše dovozci, zatímco vyspělé země dnes obchodu s duševním vlastnictvím dominují.

NÁSTROJ PRO VYJEDNÁVÁNÍ

Pozoruhodný způsob využití platných pravidel v nedávné době demonstrovala Brazílie, která v rámci obchodního sporu se Spojenými státy ohledně nedovoleného subvencování americké bavlny pohrozila, že pokud se v brzké době nedosáhne shody mezi oběma státy, Brazílie na svém území dočasně přeruší americké patenty na farmaceutika, chemikálie nebo biotechnologie a zakáže autorská práva pro hudbu a audiovizuální průmysl. Jak se později ukázalo, tento krok byl pro Brazílii velmi přínosný. I tato zkušenost nasvědčuje tomu, že se význam odvětví práv duševního vlastnictví bude nadále zvyšovat.

Vojtěch Fiala
místopředseda WTO

„Ochrana a vymáhání práv duševního vlastnictví má přispět k technické inovaci. Přílišná míra ochrany však přináší efekt opačný.“

jejichž systém se neustále rozšiřoval a stával komplexnějším. V současné době existuje celkem dvacet čtyři takovýchto mezinárod-

se TRIPS snaží najít ideální kompromis mezi striktnějším přístupem k ochraně duševního vlastnictví, který z dlouhodobějšího hlediska

- Vyjádřete ho před stovkami delegátů a významnými osobnostmi!
- Neváhejte a okomentujte události z domova i zahraničí!
- Máte zajímavou zkušenost z cest, studia v neobvyklých destinacích či z akcí, které by mohly zajímat i ostatní delegáty?
- Pište na [chronicle@amo.cz!](mailto:chronicle@amo.cz)

Typická zemědělská monokulturní plodina – řepka olejná.

deviantart.com

(Ne)ohrožená biodiverzita

Pro mnohé z nás možná nicneříkající pojem zavánějící ekoaktivismem, pro delegáty UNEP (Program OSN pro životní prostředí) jeden z hlavních bodů agendy. S přihlédnutím k faktu, že rok 2010 byl OSN vyhlášen Mezinárodním rokem biodiverzity, je však užitečné získat povědomí o tom, co se pod tímto záhadným slovem skrývá.

Česnek z Číny, rajčata ze Španělska, růže z Afriky, sója z Brazílie. Dnes naprosto běžné artikly prodávané v českých supermarketech. Pomiňme teď ekologický dopad přepravy všech těchto produktů a představme si, jak kupříkladu taková sojová monokultura v Brazílii vypadá.

Podél řeky Amazonky, tam, kde bychom očekávali bujný prales, anakondy a domorodé kmeny, je slyšet hluk zemědělských strojů, které čiperně sklízí úrodu sóji. Ze-

honásobně víc; a rozloha osevné plochy se stále zvětšuje.

SÓJA, KAM SE PODÍVÁŠ

„Nenažraní vegetariáni!“ To možná některé z nás napadne jako první. Faktem ale je, že asi 83% světové produkce sóji se díky svému vysokému obsahu bílkovin využije jako krmivo pro zvířata. Pro nás je v tuto chvíli však podstatné, co taková sojová monokultura znamená pro životní prostředí. A jaký na něj mají dopad monokultury obecně?

kultuře problematické, je její vliv na úbytek biodiverzity.

JÁDRU PUDLA

A co je to tedy biodiverzita? Stručně a jasně: je to biologická rozmanitost všech živočišných a rostlinných druhů na určitém místě v určitém čase. Cílem je udržovat biodiverzitu na co nejvyšší úrovni, tedy zachovávat co nejrozmanitější životní prostředí.

Má to svůj důvod i smysl. Vysoká biodiverzita činí planetu odolnější vůči vnějším vlivům: lidské činnosti, přírodním katastrofám a tak dále. Spolu se snižováním biodiverzity tedy může dojít k oslabení „obranyschopnosti“ ekosystémů a každý další zásah člověka může být s postupem času závažnějším problémem, než tomu bylo dříve. Známe to sami na sobě. Pokud nejíme pestrá jídla, našemu organismu chybí potřebné vitamíny a minerály a stáváme se tak náchylnějšími k nemocem. S přírodou tomu není jinak.

AUSTRÁLIE: HRÍČKA PŘÍRODY

Mnozí z vás už určitě slyšeli o přemnožení králíků v Austrálii. Nebo také o přemnožení ropuch v Austrálii. Nebo opuncí v Austrálii. Nebo také... o přemnožení nějakého jiného rostlinného či živočišného druhu v Austrálii. Tento naprosto specifický kontinent je zářným příkladem toho, že ne vždy jsou lidé schopni domyslet důsledky svých činů.

Když se nedopatřením rozmnožil králík divoký po celé Austrálii a způsobil škody dosahující astronomických částek, následovala

čistě logická reakce. Bylo zde potřeba eměle vysadit predátora, který králíky loví. Problém měl být tedy vyřešen vysazením koček a lišek, ty ale našly mnohem větší zalíbení v místních drobnějších savcích a výsledkem byl nejenom nevyřešený problém přemnožených králíků, ale navíc přemnožené kočky a lišky. Důsledek? Decimace místních porostů, rozšíření pouští, vytlačení původních živočišných i rostlinných druhů a škody způsobené zemědělcům a farmářům. Učebnicový příklad tzv. invazivního druhu, jehož expanze jde ruku v ruce s úbytkem biodiverzity.

ČERVENÁ KNIHA

Vymírání druhů a přemnožení jiných ale dozajista není pouze specifickým Austrálie. Přehled ohrožených druhů nám přináší Červený seznam IUCN, který jich eviduje celosvětově zhruba 17 tisíc, z toho 21% savců a 70% rostlin, které se nachází těsně před vyhynutím.

Je na každém z nás zvážít, co to vlastně znamená. Je na každém z nás zhodnotit svůj vztah k přírodě a naši míru zodpovědnosti. Biodiverzita není pavěda ani ekologická ideologie. Biodiverzita je život.

Gabriela Šollová
místopředsedkyně UNEP

Lvíček zlatý – kriticky ohrožený druh.

mědělských strojů není ani deset, ani sto. Ke sklizni sóji z celkové rozlohy 21,5 milionů hektarů, kterou Brazílie disponovala v roce 2009, je jich totiž zapotřebí mno-

Monokultura je porost tvořený jediným druhem rostliny. Ve většině případů ovšem nevzniká přirozeným procesem, nýbrž zásahem člověka. To, co je na umělé mono-

Cesta na vrchol

Ahtisaari – velký mírotvůrce ze země tisíce jezer

Když se řekne slovo mírotvůrce, vybaví se mi tvář Marttiho Ahtisaariho. Tento Fin je v dnešním světě pravděpodobně nejuznávanějším vyjednávačem mezi stranami konfliktu. Jeho autoritu podtrhuje i Nobelova cena míru, kterou obdržel před dvěma lety.

Jednání o Kosovu s Javierem Solanou.

Martti Oiva Kalevi Ahtisaari se narodil v červnu 1937 v mnohonárodnostním – tehdy ještě finském – městě Viipuri. Jeho otec, původem Nor, odešel brzy po synově narození bojovat na východní frontu proti Sovětskému svazu. Stejně jako další téměř půlmilión obyvatel Karelské šíje i Marttiho matka se synem uprchla z válkou ohrožené oblasti do vnitrozemí. Přebývali na mnoha místech, než nakonec zakotvili ve městě Kuopio. Zde Martti strávil většinu svého mládí a také vystudoval místní (výhradně chlapecké) gymnázium Kuopion Lyseon lukio. To je dodnes považováno za jedno z nejprestižnějších v zemi – absolvoval jej například bývalý finský premiér Paavo Lipponen či poslanec Evropského parlamentu Lesse Lehtinen.

VÁLEČNÝM UPRCHLÍKEM

Zkušenost válečného uprchlíka, kterou mladý Martti prodělal, na něj měla velký vliv. Je proto pochopitelné, že svůj další život zasvětil řešení konfliktů a mírotvorbě, a tedy i pomoci těm, kteří se nacházeli v podobných situacích jako on za války. „Byl jsem tehdy velice mladý, ale pro generaci mých rodičů to byl velmi silný zážitek. Ve výsledku to vše vedlo ke stmelení rodiny,“ říká ke své zkušenosti Ahtisaari.

V patnácti letech se Martti přestěhoval do města Oulu, kde pokračoval ve svých studiích na místním gymnáziu (známém tím, že je jediným, na kterém studovali tři finští prezidenti) a kde také rozšířil řady místní pobočky mládežnické křesťanské organizace YMCA. Prošel povinnou vojenskou službou

a poté dálkově studoval vysokou školu pedagogickou. V roce 1959 úspěšně odpromoval jako učitel základní školy, v oboru ale dlouho nepracoval.

Z UČITELE VELVYSLANCEM

Místo toho Ahtisaari odjel do Karáči v Pákistánu, aby tam vedl tělovýchovný výcvik YMCA. Najednou se objevil v úplně novém mezinárodním prostředí a mohl zblízka sledovat problémy, se kterými se potýkala rozvojová spolupráce. Po návratu do

farmáře nedaleko Dar es Salaamu, hlavního města Tanzanie.

I díky této jeho zkušenosti je v roce 1973 prezident jmenoval velvyslancem v téže zemi, zmocněným i pro Somálsko, Zambii a Mozambik. Během svého čtyřletého působení v Africe navázal kontakty s předáky namibijského hnutí usilujícího o samostatnost JAR. S jejich podporou byl později jmenován Vysokým komisařem OSN pro Namibii. Během eskalace konfliktu v roce 1989 musel

„Fakt, že jej ocenily obě strany konfliktu, mnoho vypovídá o jeho diplomatických kvalitách.“

Finska se zapojil do práce nevládních organizací, které poskytovaly pomoc rozvojovým zemím. V této době také navázal mnohá přátelství, která mu v budoucnu byla užitečná.

Martti Ahtisaari vstoupil do služeb ministerstva zahraničních věcí, konkrétně na odbor mezinárodní rozvojové pomoci. Většina projektů, na kterých se podílel, byla zaměřena na východoafrické země – jedním z nejvýznamnějších pak bylo vybudování střední školy, polikliniky a výcvikového centra pro

Ahtisaari prokázat vynikající diplomatické schopnosti, aby zabránil krveprolití a rozvratu Namibie v důsledku střetu osvobozené armády a jihoafrických jednotek. Pomohl zajistit konání prvních svobodných voleb v listopadu stejného roku. Následně byl jmenován čestným namibijským občanem a obdržel jihoafrické diplomatické vyznamenání. Už fakt, že jej takto ocenily obě strany konfliktu, mnoho vypovídá o jeho diplomatických kvalitách.

„Člověk neplánuje stát se mírovým vyjednávačem. To se přihodí, když je někde jako já v Africe, kdy ke mně přišli zástupci osvobozené armády a řekli mi, že mě chtějí za vyslance OSN pro Namibii.“

„Představte si Srbsko jako zloděje, který ukradl peněženku Kosovu. Jako zprostředkovatel bych nenavrhl, aby zloděj vrátil nějakou část těch ukradených peněz. On musí vrátit celou tu zatracenou peněženku a pravděpodobně pak jít do vězení. Jako vyjednávač musíte dělat to, co je správné.“

„Pro vyjednávače je zásadní možnost vybírat si vlastní spolupracovníky. Ten tým je často velmi malý a je třeba, aby byl složen z profesionálů, expertů na danou oblast a důvěryhodných lidí.“

„Pokaždé, když dnes mluvím, říkám, že každý konflikt je možné vyřešit [mírovými prostředky].“

MARTTI AHTISAARI

Martti Ahtisaari byl v mládí válečným uprchlíkem. Pracoval na finském ministerstvu zahraničí, později se stal velvyslancem v Tanzanii. Podílel se na řešení mnoha mezinárodních konfliktů – mimo jiné v Namibii, Indonésii a Kosovu. Za své aktivity byl v roce 2008 vyznamenán Nobelovou cenou míru.

wikipedia.org

Ahtisaari patří k čestným členům organizace The Elders založené Nelsonem Mandelou.

theelders.org

Z VELVYSLANCE PREZIDENTEM

Na začátku devadesátých let se Ahtisaari rozhodl ucházet se o křeslo finského prezidenta. Země v té době procházela dlouhodobou hospodářskou recesí a veřejnost hledala nové politické tváře. Martti Ahtisaari přijal kandidaturu sociální demokracie a ve volbách těsně zvítězil. Za jeho vlády v letech 1994 – 2000 Finsko vstoupilo do EU a překonalo hospodářskou krizi. Po konci svého volebního období se vrátil do pozice mezinárodního mírového vyjednavče a již v roce 2000 byl britskou vládou povolán monitorovat likvidaci zbraní Irské republikánské armády. Na konci téhož roku byl za své aktivity vyznamenán Fulbrightovou cenou mezinárodního porozumění.

BALKÁNSKÉ TRAUMA

Ahtisaariho diplomatická kariéra pokračovala úspěšnou mírovou misí v Indonésii: roku 2005 dojednal smlouvu o odzbrojení separatistů z provincie Aceh a stažení indonéských jednotek, což znamenalo konec tři desítky let se táhnoucího konfliktu. Záhy jej tehdejší generální tajemník OSN Kofi Annan jmenoval zvláštním zmocněncem pro jednání o statusu

Kosova. Následoval snad nejsložitější úkol jeho kariéry. Musel se mimo jiné potýkat i se snahami o diskreditaci jeho osoby ze strany balkánských médií. Především před ním ale stály naprosto protichůdné představy Srbska a kosovských Albánců a území, jehož „kočkování“ status byl nadále neudržitelný. Vznikl tzv. Ahtisaariho plán (viz rámeček), jehož návrh mnozí dodnes považují za v dané situaci nejlepší možné kompromisní řešení. Plán ale nezískal potřebnou podporu a po období nejistoty Kosovo v únoru 2008 jednostranně vyhlásilo svou nezávislost na Srbsku.

NA VRCHOL

V prosinci téhož roku Ahtisaari obdržel Nobelovu cenu míru „za důležité úsilí při řešení mezinárodních konfliktů na několika kontinentech po více než tři dekády“. V současnosti aktivně vystupuje ve vícero nevládních organizacích. Pevně věří v evropské hodnoty a mezinárodní potenciál EU – mimo jiné se zabývá zkoumáním dopadů možného přijetí Turecka. Zároveň je šťastně ženatým mužem a má syna.

Tomáš Jungwirth

Ahtisaariho plán

Na konci války v Kosovu byla v roce 1999 přijata rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1244. Ta na Kosovo (tehdy ještě součást federativní Jugoslávie) uvalila správu Organizace Spojených národů a nařídila srbským vojskům vyklidit oblast. O budoucnosti statusu Kosova však nerozhodla. Po několika letech proto následovala série politických jednání pod hlavičkou OSN, které měly dát odpověď na otázku, zda Kosovo zůstane součástí Srbska, či získá samostatnost.

Tyto rozhovory probíhaly od února 2006 pod vedením zvláštního zmocněnce OSN Marttiho Ahtisaariho. Přes dílčí úspěchy strany v otázce statusu Kosova striktně rozděleny. Po roce podal zmocněnec návrh známý jako Ahtisaariho plán, který měl být přijatelný pro obě strany (Kosovany a Srby) a zároveň být východiskem pro další jednání Rady bezpečnosti.

Návrh měl vést k výrazné decentralizaci Kosova a vytvoření

multietnického státu, kde budou menšinám – zejména tedy Srbům – zaručena zvláštní práva v nejrůznějších oblastech veřejného života (kosovští Albánci tvořili a tvoří kolem 90% tamního obyvatelstva). Ahtisaariho plán přiznával Kosovu jistou formu státní suverenity, například díky garanci práva na vytvoření státních symbolů nebo práva ustavit si vlastní armádu. V plánu se přitom vůbec neobjevuje pojem „nezávislost“.

Návrh podpořili jak představitelé EU, tak i USA; například Frank Wiesner, zvláštní zmocněnec Spojených států pro Kosovo, se o něm vyjádřil jako o „excellentním“ a „historickém“. Srbská strana však Ahtisaariho plán jednoznačně odmítla a označila jej za protiprávní. K Srbsku se připojilo Rusko, jeden ze stálých členů Rady bezpečnosti. Plán byl následně na základě ruských připomínek několikrát přepsán. V červenci 2007 však spadl definitivně pod stůl, když Rusko odmítlo podpořit z něj vycházející návrh rezoluce.

submarinechannel.com

LIDSKOPRÁVNÍ BIOGRAF

Ari se zúčastnil jako izraelský voják války v Libanonu, ale nic si z ní nepamatuje. S pomocí svých známých si postupně vybavuje děsivé události války a objevuje svou roli při masakrech v palestýnských uprchlických táborech Sabra a Šatíla.

Film Valčík s Baširem uvidíte již zítra ve 14 hodin na Gymnáziu Nad Alejí!

submarinechannel.com

Model OSN

Rada bezpečnosti – SC

Kompromis mezi vzděláním a zábavou – tak vypadal program minulého workshopu v Radě bezpečnosti. Po nezbytném představení členů předsednictva i jednotlivých delegátů následovala přednáška o právních, faktických, teoretických i praktických aspektech fungování Rady v reálném světě. Posledním bodem programu byla řečnická hra, ve které delegáti bojovali o pomyslné místo v nebezpečně klesajícím vzdušném balónu, přičemž jejich úkolem bylo ztělesňovat jimi vybra-

nou postavu světových politických dějin. V klání, kterého se zúčastnil mimo jiné i současný papež či Margaret Thatcherová, nakonec zvítězil Vladimir Putin.

DNEŠNÍ PROGRAM

Druhý workshop nabídne delegátům především první šanci vyzkoušet si na vlastní kůži jednání o bodu agendy, na kterém se ovšem musí sami předem dohodnout. V odpolední části naváže předsednictvo na tradici úspěšných prezentací a seznámí delegáty s problematikou současného

Program

- současný Afghánistán
- vyjednávací hra
- jednací řád
- jednání o bodu agendy

Afghánistánu. Nebude chybět ani představení jednacího řádu a vyjednávací hra v podání Václava Někva-pila, který delegátům osvětlí základní diplomatické techniky.

Lucie Ottingerová, SC

Valné shromáždění – GA

Základním posláním prvního workshopu v GA bylo se seznámit. Živě dabovaným videem se představilo předsednictvo, které následně popsalo reálné Valné shromáždění, stejně jako jeho summitovou podobu, základní cíle i harmonogram. Hlavní část společného programu patřila Ing. Václavu Dostálovi, jadernému fyzikovi z ČVUT, který delegátům zábavnou a srozumitelnou formou přiblížil problematiku jaderných zbraní. S nadsázkou mimo jiné slíbil, že pokud mu delegáti dodají potřebný materiál, do odpoledne jim bombu sestrojí.

NA CO SE TĚŠIT DNES?

Delegáti dnes poprvé okusí jednání v kůži opravdových zástupců jim přidělených zemí. Tématem bude proliferace jaderných

zbraní. Zároveň si někteří z nich, konkrétně delegáti Asijského a Americko-pacifického regionu, vyzkouší letošní novinku – spojování regionů. Na společné části

Program

- jednání v regionech
- plenární zasedání
- přednáška na téma právo národa na sebeurčení

pak budou mít možnost konfrontovat svá připravená stanoviska s ostatními regiony a jejich členy. Program vyvrcholí přednáškou o druhém bodu agendy, právu národa na sebeurčení.

Lucie Doubková, GA

Rada pro lidská práva – HRC

Předcházející přípravné setkání Rady pro lidská práva se neslo v duchu seznamování a poznávání. Nejdříve se delegáti dozvěděli několik maličkostí o samotné Radě, a získali tak lepší představu o tom, na půdě jakého orgánu se vlastně nacházejí. Následovalo neformální představení předsednictva a také hra *Co nás spojuje?*, která nejenže pomohla prolomit ledy, ale zároveň delegátům ukázala, že mají mnohem víc společného, než by se mohlo na první pohled zdát. Mladí diplomaté odvedli skvělou práci a bylo vidět, že o problematice lidských práv již mnohé vědí.

SVĚT LIDSKÝCH PRÁV

Velkou část odpoledního programu zabrala exkurze do světa a problematiky lidských práv dopl-

Program

- úvod do prvního bodu agendy – obchod s dětmi
- úvod do jednacího řádu a cvičné jednání na téma obchod s dětmi
- první informace k Univerzální periodické revizi
- představení DRC (Demokratické republiky Kongo)

něná hrou *Kde stojíš?*, při které se delegáti HRC museli rozhodnout, která lidská práva považují za prioritní. Nakonec nechybělo ani de-

legátské okénko, tedy osvětlení pojmů, které by měl každý delegát znát a umět používat.

DNEŠNÍ PROGRAM

I dnes čeká delegáty HRC nabitý program. Na řadu přijde první bod agendy: obchod s dětmi a také první cvičné jednání na toto téma, během něhož si zástupci jednotlivých států vyjasní svá stanoviska s důrazem na spolupráci v regionu. Chybět nebudou ani první informace o speciální „lahůdce“ HRC: Univerzální periodické revizi.

Šárka Ošťádalová, HRC

Hospodářská a sociální rada – ECOSOC

Celé předsednictvo Hospodářské a sociální rady potěšilo neočekávaně vysoký zápal delegátů na prvním workshopu. Doufáme, že i následující setkání proběhnou v podobné atmosféře.

HOŠI, DĚKUJEM!

Hned na začátku workshopu byla pro delegáty připravena krátká „rozcvička“. Po počátečním zmatku, který by nedokázala popsat ani teorie chaosu, se delegátům povedlo vytvo-

Program

- jednací řád
- diskuze v regionech
- jednání (reprodukční politika)
- zadlužení rozvojových zemí

řit živou mapu světa a stejně tak se vypořádali i s dalšími úkoly v rámci seznamovací hry. Těžištěm celého setkání pak byla simulační hra na pomoc Haiti. Zde je na místě ocenit, že se zapojili opravdu všichni. Navíc

nás překvapila komplexnost a originalita jednotlivých řešení.

TĚŠTE SE NA ODPOLEDNE

V průběhu dnešního workshopu je pro delegáty připraveno několik novinek. Jednou z nejdůležitějších je seznámení s jednacím řádem, jehož znalost může být kdykoliv ověřována. Příjemnou změnou, jak věříme, bude diskuze v regionech a jednání o prvním bodu agendy. Odpolední část pak uzavře příprava na její druhý bod: zadlužení rozvojových zemí.

Tomáš Fiala, ECOSOC

Program pro životní prostředí OSN – UNEP

První setkání Programu OSN pro životní prostředí na minulém workshopu proběhlo tak, jak se patří. Po krátkém představení předsednictva i zbrusu nového orgánu PSS se delegáti dozvěděli, jak se efektivně připravovat na jednání, chovat při diskusi či kde čerpat potřebné informace pro tvorbu stanovisek.

ZKOUŠKA OHNĚM

Následovala seznamovací hra, při které delegáti začali jako správný tým urychleně hledat logickou dvojici výrazů (např. Rio de Janeiro - Summit Země) a bra-

Program

- delegátské dovednosti – rétorika
- významné pojmy UNEP
- průmysl a udržitelný rozvoj
- diskuze v regionech

vurně předvedli své znalosti environmentálních témat.

ROZVOJOVÉ CÍLE

Program pokračoval přednáškou vzácného hosta, Michala Procházky z Rozvojového střediska

Ústavu mezinárodních vztahů. Ten delegátům představil problematiku udržitelného rozvoje, jeho definici, osm Rozvojových cílů tisíciletí a jejich spojitost s indexem lidského rozvoje. Ve společné diskusi poté nejvíce vynikala delegátka Kanady, pozadu ovšem nezůstal ani delegát Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku. V závěru odpolední části se delegáti seznámili s tématem, kterým se UNEP v poslední době zabývá: průmyslem v souvislosti s udržitelným rozvojem.

Iveta Moravcová, UNEP

Světová obchodní organizace – WTO

Program

- uvítání delegátů a informace o programu workshopu
- přednáška ekonoma Petra Macha
- formální i neformální diskuze s hostem
- jednání o bodu agendy – subvence v zemědělství
- program příštího workshopu

poznávání tajů Světové obchodní organizace. Po krátkém představení členů předsednictva následovala

interaktivní hra, jejímž předmětem bylo jak vzájemné seznámení delegátů, tak demonstrace některých klíčových mechanismů fungujících na půdě WTO, jako je například dosažení konsenzu apod. Stejně tak se delegáti seznámili s mnoha ekonomickými pojmy, jež si musí pro úspěšné jednání osvojit.

ZÁKLADY Z PRVNÍ RUKY

Záhy dorazil vzácný host Miroslav Korčák, vedoucí úseku WTO při stále misi České republiky v Ženevě, který s sebou ze Švýcarska přivezl nepřeberné množství zajímavých informací o základních

principech Organizace. Po zhruba hodinové přednášce, jež měla též spíše interaktivní charakter, následovala neformální diskuze s hostem.

PRVNÍ JEDNÁNÍ

Na druhém workshopu si již delegáti poprvé vyzkouší simulaci jednání, a to na téma subvencí v zemědělství. Ještě předtím nás však navštíví Petr Mach, ekonom, jenž delegátům blíže vysvětlí problematiku státních zásahů do zemědělství.

Vojtěch Fiala, WTO

Listopadový workshop byl věnován nikoli jednomu z bodů letošní agendy, nýbrž

Model NATO

Model NATO after Lisbon Summit

After getting to know each other at the first workshop, delegates will have a chance to discover more about one of the most pressing issues that the Alliance is facing today. Strong ties and comprehensive cooperation between international institutions will be of essence.

The European Union with its common foreign and security policy is the natural candidate for partnership with NATO. One might even summarize their mutual relationship by

saying: “United they stand, divided they fall.” Critics point out that the current system of NATO-EU co-operation is unnecessarily expensive, inefficient and even obsolete. It reflects neither our world’s security needs, nor the changes made recently to the structures of the EU.

TRANS-ATLANTIC DISPUTES

At present, however, there are different views among NATO members as to how deep and wide this partnership ought to be. Some countries, in particular the United States and Canada, view the European concept of common security policy as a possible threat to their position in the Alliance. Others raise some fairly valid arguments based on the claim that pragmatism has to be the guiding principle followed by criticism of the inefficiency and limited cost-effectiveness of the current state of things.

Undoubtedly, the concept of EU-NATO co-operation will have to be discussed and agreed upon in the near future and reflect goals stated in the New Strategic Concept.

ACADEMIC GUEST

The main guest of today’s afternoon will be Mr Tomáš Karásek, Director of the Research Center of the Association for International Affairs. Mr Karásek graduated from Charles University and studied at Columbia University in New York City. As he is an expert on the NATO-EU relations and has recently written a policy paper on this matter, we will certainly make the most of his time and knowledge to increase our understanding of the issue.

Jakub Živanský
Model NATO team

International organizations lately

UNESCO: New Challenges for the Old Great

Once upon a time, a clear divide between the global Great and the global Needy existed. Besides being rich, the Great possessed vast technological power while the Needy spent most of their time struggling for survival. This is how the basic dynamics of the world could have once been described in somewhat metaphorical terms.

Lately, the overall picture has been gradually changing. Since 2001, when a certain Jim O’Neill presented his paper on new emerging economies labeled as the BRIC countries, much has been

said about the four states hidden in the acronym. Brazil, Russia, India and China have come to symbolize the aforementioned shift in global economic power away from the Great 7. Although there is no clear

consensus as to which countries exactly are the ones stealing the light, with some excluding Russia and others including South Korea or Mexico, one thing is rather clear: the world seems to be heading towards greater economic plurality.

UNESCO REPORTS

However, there has been one specific domain which has seemed to embody the exception to the rule. R&D (Research and Development) has been considered to be safely and firmly in the hands of the Great, namely the US, Europe and Japan. The 2010 UNESCO Science Report shows that while this is still a valid conclusion, the emerging world with China in its lead is catching up even in this particular area. While the global investment into R&D is steadily on the rise, Asia’s share of expenditure on research and technology has increased most significantly from 27 to 32% between 2002 and 2007. This can be contrasted with a notable decrease on the side of the

Great. Using statistics to illustrate a simple truth, the UNESCO report announces that the percentage of research done in the developed world has dropped by 7% to 76%. While in the past it seemed that the Needy were happy to deal with the activities outsourced by the Great, now they are moving towards their own technological progress.

NEW ERA BEGINS

And so, a new trend in global research has been suggested. It remains to be seen how strong it will become in the future. For now, the Great still dominate the world of patents which are generally taken as indicators of knowledge creation. The young scientists trained in the developing countries are still mostly fleeing towards the developed countries to find well-paid jobs. However, the UNESCO report has shown that the divide between the Great and the Needy is closing on all fronts.

Lucie Ottingerová

Top partneři

GENERÁLNÍ PARTNER
MODELU OSN

HLAVNÍ PARTNER
MODELU OSN

MODEL NATO IS CO-SPONSORED BY
THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

HLAVNÍ PARTNER
MODELU EU

UNIVERZITNÍ
PARTNER

PARTNER ZAHÁJENÍ

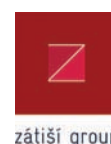
PARTNER JEDNÁNÍ

PARTNERSKÉ MĚSTO

Dodavatelé služeb

Mediální partneři

RESPEKT

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

PARTNER CHRONICLE

Asociace pro mezinárodní otázky Association for International Affairs

Asociace pro mezinárodní otázky využívá zpravodajství z databázi ČTK, jejichž obsah je chráněn autorským zákonem. Přepis, šíření či další zpřístupňování tohoto obsahu či jeho části veřejnosti, a to jakýmkoliv způsobem, je bez předchozího souhlasu ČTK výslovně zakázáno.

CHRONICLE, noviny Pražského studentského summitu, registrováno MK ČR E 16149, vydává ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY – Žitná 27, 110 00 Praha 1; tel.: 224 813 460; www.amo.cz / www.studentsummit.cz, e-mail: info@amo.cz / summit@amo.cz; **šéfredaktor:** Lukáš Zícha, tel.: 605 435 592; **zástupkyně šéfredaktora:** Tereza Jermanová, tel.: 775 281 971; e-mail: chronicle@amo.cz; **česká sekce:** Lukáš Zícha; **anglická sekce:** Tomáš Jungwirth; Lucie Ottingerová; **korektury:** Lenka Do Thu, Lucie Doubková, Tereza Jermanová, Tomáš Jungwirth, Lucie Ottingerová, Sue Nguyen, Lukáš Zícha **odborná spolupráce:** Lucie Doubková, Jan Teplý, Michaela Petrová; **obrazoví redaktori:** Lenka Do Thu, Tereza Jermanová; **web:** Tomáš Jungwirth; **fotografie:** Alan Homolka, Kateřina Humplíková, **grafická úprava:** Michal Long.